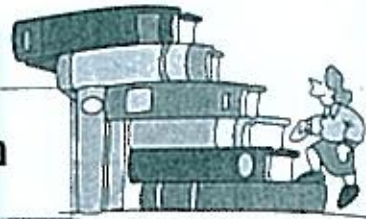

ניתוח הסיפור

ניתוח היצירה

פרק א'
מצג: חושך בפני הקורא פרטים חשופים להבנת משמעות הסיפור - הדמויות הפועלות, רקע ובעיה מרכזית, שתפתח לאורך הסיפור.

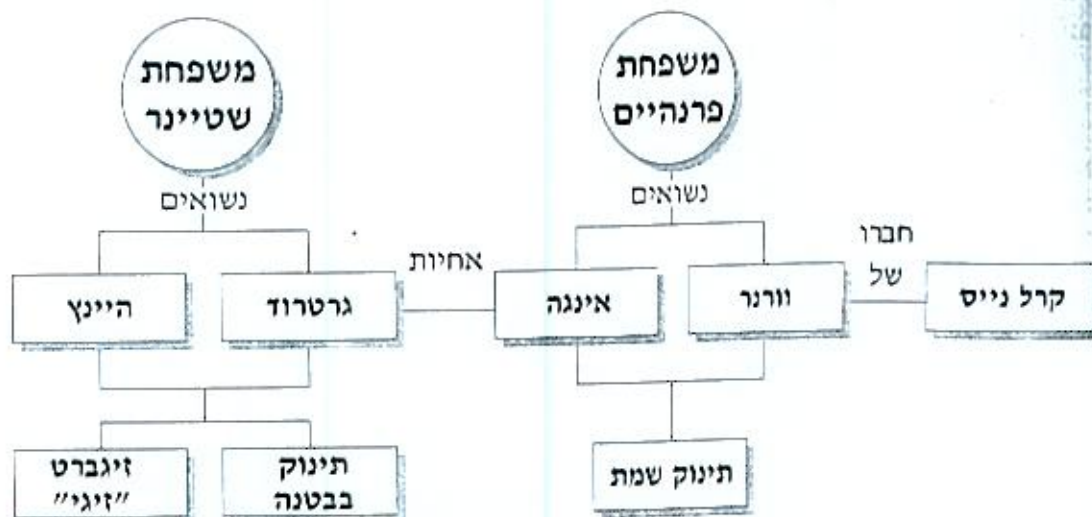
הדלת הנעולה היא רמז מטרים לגורל מערכת היחסים בין פרנהיים לאשתו.

שאלות רבות עולות בפנינו לגבי התנהגותו של פרנהיים: מהיכן חזר? האם ידע שתינוקם מת? מדוע השתהה יומיים בעיר, ולא מיהר לנסוע לאשתו? מדוע הוא משכן את המתנה שקנה לה? מדוע קנה כרטיס הלוך-חזור? האם יש כאן רמז מטרים לעובדה שפרנהיים יודע, שהוא יחזור בלי אשתו איננה?

תוכן היצירה

פרק א' - השיבה אל הבית הנעול (אקספוזיציה, מצג) וורנר פרנהיים חוזר לביתו ומוצא אותו נעול! האישה האחראית על הבית, המכונה "שוערת", מתפלאת מאוד לראות את "אדון פרנהיים". אמנם, היא פונה אליו בכינוי "אדון", אך היא מדברת אליו בהתנשאות ובחוצפה. מתוך דבריה למד פרנהיים, שגברת פרנהיים יצאה ונעלה את הבית, ולקחה עימה את המפתחות, משום שלא ציפתה שמיישהו יזדקק להם. מאחר, שהתינוק מת. באה אחותה, איננה שטיינר, ולקחה אותה אליהם לחגים.

וורנר פרנהיים נשאר עוד יומיים בעיר. הוא מסתובב בבתי קפה, משוחח עם אנשים, כמו גם עולה לקבר בנו. ביום השלישי הוא ממשכן את המתנה שקנה לאיננה אשתו, קונה כרטיס נסיעה הלוך חזור ונוסע ללילנבלך, הכפר בו גרה אחותה של איננה עם בעלה היינץ. כרטיס הלוך חזור. לילנבלך זהו הכפר בו הוא הכיר את איננה, כאשר ביקר את השטיינרים עם חברו קרל נייס.

פרק ב'

"הדלת" החוזרת בפעם השנייה היא מוטיב, המאפיין את מערכת היחסים בין בני הזוג. זוהי דלת החוצצת בינו לבין אשתו. גרטרוד חוסמת בפניו את הכניסה.

זוהי הפעם השנייה שמוכר בסיפור השם של קרל נייס. זיגי אינו מכיר את דודו ורואה בו אדם זר. בעוד שהמבוגרים מנסים להסתיר את סלידתם מפרנהיים, הרי הילד מפגין סלידה זו בגלוי.

פרק ג'

שפת הגוף של היינץ מלמדת על הסלידה שלו מפרנהיים. מדוע מנסה הגיס למנוע מפרנהיים לפגוש את אינגה?

בנקודה הזו של העלילה, חוזר היינץ אחורה בזמן ומספר את סיפורם של אינגה - וורנר - קרל נייס. כיצד התחיל לאן התפתח ולאן הוא מתקדם.

אם קרל נייס לא נהרג היכן היה כל השנים שבהם היו וורנר ואינגה נשואים? מדוע חזר דווקא עכשיו בפרק הראשון מצויין שפרנהיים משוחח עם מכרים ושווה בבתי קפה במשך יומיים. לאחר מכן הוא ממשכן את המתנה לאשתו וקונה כרטיס הלוח חוזר.

האם יתכן שהמכרים המשותפים סיפורו לו שלאינגה יש גבר אחר? האם בשל כך ראה במתנתו כזכר מיותר, ולכן משכן אותה? ואם ידע, מדוע לדעתך הוא מתעקש לפגוש את אינגה פנים אל פנים?

פרק ב' - הפגישה המאכזבת עם גרטרוד (סיכום)

פרנהיים מגיע לביתם של גרטרוד והיינץ. גרטרוד עומדת בחדר החיצון, מקפלת כביסה. היא מקבלת אותו בסבר פנים יפות, ומכבדת אותו במיץ פטל, ללא שמחה יתרה. בפעם הראשונה בסיפור מצוינת הסיבה בגללה נעדר פרנהיים מהבית, הוא נפל בשבי.

פרנהיים מבקש לראות את אשתו, אינגה, תוך כדי כך שהוא מתבונן בדלת שנפתחה לתוך הבית. גרטרוד טוענת שאין הוא יכול להיכנס פנימה, משום שמיטתו של זיגי הבן הצעיר נמצאת שם. תוך כדי דבריה היא מחייכת ונוכרת בהריון הטרי שלה, שעליו עדיין בעלה לא יודע. גרטרוד חוסמת בפני פרנהיים את הגישה לאשתו אינגה. בנה זיגי, שנכנס, חושף את השקר של אימו, ומפגין סלידה גלויה כלפי הדוד הלא מוכר.

גרטרוד מודאגת מהביקור הלא צפוי. אינגה מצפה לביקורו של קרל נייס, ואין זה ראוי ששני הגברים ייפגשו פנים אל פנים. אי לכך היא שולחת את זיגי לקרוא לאביו היינץ, שידבר עם פרנהיים. כאשר הם ממתנינים להיינץ, לא מתנהלת בין השניים שיחה. פרנהיים מעשן סיגריה, ואלו גרטרוד חושבת על הכביסה ועל הביקור הלא נוח של פרנהיים.

זיגי אינו יודע להגיד לאב מיהו האדון המחכה לו, היינץ מצפה לפגוש אדם זר.

פרק ג' - העימות בין פרנהיים לבין היינץ

היינץ נכנס לחדר, ופניו זועפות, משראה את פרנהיים "הוכפל זעמו". פרנהיים מושיט לו את שתי ידיו לשלום, אולם היינץ מושיט את קצות אצבעותיו, ואומר "חזרת". היינץ מאפר את אפר שסיגריה לתוך כוסו מי הפטל (מבלי לדעת שזוהי כוסו של פרנהיים), ומנסה לברר מה יודע פרנהיים על "המצב החדש".

פרנהיים מתפלא, שאף אחד מבני המשפחה לא טרח לבוא ולפגוש אותו מתחת הרכבת, ובעיקר ציפה לאשתו, אינגה. תשובתו של היינץ מלגלגת, הוא שואל אותו מדוע אינגה היתה צריכה לרוץ לקראתו עכשיו שחזר? פרנהיים, בפעם הראשונה, מעלה את קולו, כועס ודורש לפגוש את אינגה. היינץ מבקש מוורנר פרנהיים, שלא לעקוב אחרי מעשיה של אינגה, משום שהיא עצמאית וברשות עצמה. בנקודה זו מאבד פרנהיים את קור רוחו ודורש הסבר לדברים מוזרים אילו, שהרי אשתו היא.

היינץ צועק ודורש מאשתו להביא מאפרה. הוא מתחכם, ומסביר לוורנר, בעזרת סיפור על זוג לא ידוע, מדוע אינגה אינה מעוניינת בו:

מתברר שבעבר הרחוק היתה בת טובים אחת (אינגה) מאורסת לאדם אחד (חברו של פרנהיים קרל נייס). רצה הגורל ואותו אדם (קרל נייס) נעלם, והחבר הנותר (פרנהיים) ניצל את המצב לטובתו והתחתן עימה. מתברר שאותו אדם (קרל נייס) נמצא חי והזוג רוצה להתחתן כפי שתוכנן מלכתחילה.

הוא מזכיר לו, שהוא לקח מהיינץ כספים שלא שלו, ופגע בשם החברה שלו, אף על פי כן, מוכן הוא לשכוח את העניין, אם וורנר יתן גט לאינגה. וורנר המום אל מול האמת שנתגלתה לו. הוא עצמו ראה כיצד נהרג קרל נייס, מהתמוטטות הר... היתכן שאדם יכול להינצל מאסון שכזה? הוא מבקש לפגוש את אינגה וזו מסכימה לקבל את פניו.

תוכן היצירה

ניתוח היצירה

פרק ד'

פרק ד' - פרנהיים מתפכח אל מול לבה הנעול של אינגה

אשתו של פרנהיים מקבלת אותו בסבר פנים יפות ועייניה מלאות אושר רב. השיחה נפתחת בשאלות מנומסות של אינגה, היכן היה הוא כל השנים? כיצד נהגו בו הבולגרים? וזאת משום שנדמה לה ששמעה, שוורנר נפל בשבי. פרנהיים נדהם, הבולגרים היו בני ברית של גרמניה במלחמה, ופרנהיים היה שבוי אצל הסרבים. הוא מבין שאינגה אינה מתעניינת בו וניגש לעניין. פרנהיים אומר לאינגה, שהיא חושדת בו ששיקר בדבר מותו של קרל נייס, אך נשבע שהיה עד כאשר התמוטט ההר על נייס. אינגה, מציינת שזוהי אמת חלקית, אכן התמוטט עליו ההר, אולם לא כיסה אותו. פרנהיים מתפרץ בתסכול ובכעס. הוא מתפלא שנייס לא יצר קשר עימה כל השנים. הוא כועס על כך שאינגה מוכנה לוותר בקלות על פרנהיים, עכשיו שנייס חזר בפתאומיות. הוא שואל אותה האם מותו של התינוק מסמל את מות הנישואים בין השניים.

הוא מבין שהאושר שראה בעייניה היה כתוצאה משובו של נייס, אולם לשמע מות תינוקם המשותף אינגה מתעצבת.

אינגה בוכה בדמעות, פרנהיים מרחם עליה ומבקש ללכת. אינגה מברכת אותו לשלום. הוא נעצר ומתפלא מדוע היא לא מתעניינת במה שקרה לו בהיותו בשבי, אינגה מנסה להתחמק. היא מתלוננת על כאב ראש ומבקשת ממנו ללכת. לפני שהוא הולך מצביע וורנר על הבדל בולט בין השניים.

הוא עדיין הולך בנעליו הישנות, משום שהן נוחות לו, אולם היא ערכה שינויים בתסרוקת שלה לפי צו האופנה. דפיקה בדלת קוטעת את דבריו - האם זהו קרל נייס? לא, זהו זיגי עומד בפתח ונותן פתק לדודתו, אינגה מבקשת ללכת.

הדיאלוג בין השניים מסתיים בהתפרצות רגשית של פרנהיים המנסה, בנסיון אחרון נואש לשכנע אותו להישאר עימו. אולם אינגה עוזבת את החדר. זהו סיום הסיפור בין הבעל לאשתו. הוא מרגיש שנעליו הישנות לוחצות לו. הוא מהרהר בכרטיס הרכבת שקנה, ומבין שאין חשיבות אם יקח את רכבת הצוהריים או הלילה - הוא אומלל, ופרט זה אינו נראה לו חשוב בדגו זה.

פרנהיים עומד בחדר לבדו, החדר ממנו פרשה אינגה, הוא משקיף בפעם האחרונה על החדר ולבסוף א יוצא וסוגר את הדלת אחריו.

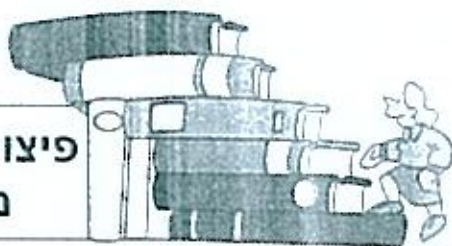
הנעליים הישנות של פרנהיים עומדות בניגוד לתסרוקת האופנתית של אינגה. הנעליים והתסרוקת מסמלים את הניגוד בין ההשקפות של השניים על מערכת היחסים שלהם: פרנהיים מנסה לאחוז בעבר, בנישואים בינו לבין אינגה. היא, לעומתו, חיה את הווה החדש, המביא עימו את אהבת חייה, קרל נייס.

הדלת, כמוטיב הופיע שלוש פעמים לאורך הסיפור: בפרק א' ובפרק ב' עמד פרנהיים מול דלתות סגורות שמנעו ממנו את הגישה לביתו ואשתו. בפרק ד' הוא סוגר את הדלת אחריו, כלומר הוא מבין ומשלים, שאין דרך חזרה - לבה של אינגה נעול בפניו לעולמים.

פיצוח שאלות ותשובות מבחינות בגרות

שאלה מבחינת בגרות: יש סיפורים בהם חלק מהפרטים במציאות של הסיפור מבטאים גם משמעות סמלית. הדגם תופעה זו עפ"י אחד הסיפורים שלמדת.

תשובת תלמיד כתי י'

הסיפור הקצר "האדונית והרוכל" נראה כמו מעשייה או אגדה. אין מקום וזמן מדויק, מלבד לילה, חורף, יער. מהסיבה הזו, הסיפור הוא אלגוריה, כלומר משל.

פתיחה

האדונית והרוכל הם אלגוריה לעם היהודי ולאומות העולם. הרוכל נותן לאדונית את הנשק להרוג אותו וכך גם היהודים. היהודי מתרחק מהדת בתחילת הסיפור וחוזר אליה רק בסוף הסיפור, כשהוא מרגיש בסכנה. כך גם היהודים החוזרים לדת רק בזמן צרה. למשל התפילה שלו בסוף הסיפור.

האלגוריה
מישור
סמלי

הרוכל לא גר בבית משלו, אלא בביתה של האדונית, וגם היהודים גרים בארצות שונות, אך לא בארץ ישראל. היהודים לא מבינים שיש להם סכנות בארצות שהן לא שלהם ולפי האלגוריה הם צריכים לעלות לארץ ישראל. יש כאן ביקורת של המספר נגד היהודים שעושים כך. הרוכל פסיבי ולא מבין את הרמזים של האדונית ואת הסכנות, כך גם היהודים.

ניתוח של התשובה:

1. יש פתיחה לתשובה.
2. אין התייחסות נפרדת לסיפור עצמו – במישור הגלוי, במישור הסמלי ובאלגוריה.
3. חסרות מילות קישור – בעיקר בחצי השני של התשובה. התשובה אמנם נראית, חיצונית, כסיכום, אך בקריאה נדמה שיש כאן רשימה של משפטים שאינם קשורים ביניהם.
4. חסר סיום לתשובה.

תוכנית תשובה:

תיקון תשובה

פתיחה
המישור הגלוי בסיפור
המישור הסמלי והאלגוריה
סיום

